

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

“ 31 ” 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 – Міжнародні відносини**

спеціальність: **291 - Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії**

освітня програма: **Міжнародні відносини**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет: **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«27» серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ігор МАТЮШЕНКО, д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«26» серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

 Людмила НОВІКОВА

Програму погоджено з гарантами освітніх програм.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (першого (бакалаврського) рівня) _____ «Міжнародні відносини» _____

 _____ Євгенія СОЛОВИХ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

«26» серпня 2021 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

 _____ Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни **«Інтеграційні процеси в сучасних міжнародних відносинах»** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю **291 - Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладення навчальної дисципліни – формування теоретичних знань та практичних навичок з аналізу форм, методів і напрямів інтеграційних процесів у регіонах світу, сучасних тенденцій формування регіональних і субрегіональних систем міжнародних відносин.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК6 – уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення;

ЗК8 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті;

ЗК9 – навички міжособистісної взаємодії, цінування та повага різноманітності та багатокультурності;

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК9 – розуміння міжнародних інтеграційних процесів та місця в них України;

ФК11 – розуміння характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав;

ФК12 – знання природи та еволюції міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними;

ФК16 – здатність використовувати методологічні основи формування геополітики та геостратегії.

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
5-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
Не передбачені	
Самостійна робота	
42 год.	
Індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі мають досягти наступних результатів:

ПРН3 – знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях;

ПРН5 – розуміння принципів використання теоретичних знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні практичних завдань;

ПРН19 – оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

ПРН26 – використовувати методологічні основи формування геополітики та геостратегії;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ГЛОБАЛЬНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Тема 1. Поняття та різновиди інтеграції. Теоретичні аспекти інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем

Поняття інтеграції. Різновиди інтеграції (глобальна, регіональна, місцева). Дослідження глобалізації та постглобалізації в сучасному світі. Світ-системний аналіз про інтеграційні процеси в сучасному світі. Геополітичні теорії та політична інтеграція в сучасному світі. Політична, економічна, соціальна, культурна інтеграція.

Теорії цивілізацій про культурну інтеграцію. Вплив цивілізаційної ідентифікації на регіональну та світову інтеграцію.

Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції. Еволюція теоретичного розуміння економічної інтеграції: поняття і підходи. Форми та етапи розвитку економічної інтеграції ринків. Основні теоретичні концепції та школи економічної інтеграції.

Інтеграція економічних систем. Основи регіональної економічної інтеграції. Основні аспекти інтеграції міст.

Тема 2. Основні тенденції глобалізації та її співвідношення з регіональною інтеграцією в сучасному світі

Тенденції глобалізації в сучасному світі. Особливості кризи гегемонії в сучасній капіталістичній світ-економіці. Геополітична «велика шахівниця»: основні гравці, ходи та комбінації.

Геополітика в сучасному світі. Основні «центри сили» та їх інтереси. Напрямки конфліктів між «центрами сили» в сучасному світі (торговельні, культурні, військові і т.д.). Інтеграційні процеси, ініційовані державами – «центрами сили».

Міждержавна та наднаціональна інтеграція. ООН: особливості виникнення та функціонування. Рада Безпеки ООН. Організації, що виникають внаслідок інтеграційних процесів (НАТО, СОТ, АТЕС та ін.).

Регіональні організації в сучасному світі (Європейський Союз, Євразійський Союз, Африканський Союз, Союз Південноамериканських націй та ін.). Місце і роль України в сучасній геополітиці.

Регіональна економічна інтеграція (Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво, Євразійський економічний союз та ін.). Структурні складові державного регулювання міжнародної економічної інтеграції України.

Тема 3. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів

Основні принципи, функції, структура і механізм набуття членства у СОТ. Переваги членства у СОТ. Заходи торговельного захисту і вирішення спорів в рамках СОТ та їх особливості в Україні.

Асиметрія умов вступу України до СОТ. Оцінка впливу умов вступу України до СОТ на її зовнішню торгівлю з регіональними об'єднаннями.

Тема 4. Безпекова інтеграція в сучасному світі

Інтеграція у сфері оборони: уроки історії. Військо-стратегічні теорії про безпекову інтеграцію в сучасному світі. Особливості безпекової інтеграції в сучасному світі. Нові та еволюційні тенденції міжнародної безпеки.

Інтерпол: основні завдання та особливості функціонування.

Основні військово-політичні блоки в сучасному світі (НАТО, ОДКБ, АНЗІУС, Регіональна система оборони, Північноєвропейський оборонний союз).

Що таке НАТО? Північноатлантичний договір. НАТО як організація колективної безпеки. Як функціонує НАТО? Політика «відкритих дверей» та План дій щодо членства в НАТО. Стратегічна концепція Альянсу. Рада євроатлантичного партнерства. Політика НАТО з імплементації Резолюції РБ ООН «Жінки, мир і безпека». Парламентська асамблея НАТО.

Міфи про НАТО. Трастовий фонд НАТО/ПЗМ. Організація з питань досліджень і технологій. Програма НАТО «Наука заради миру та безпеки».

Оборонна реформа ЄС: можливі сценарії. Оборона та безпека після Brexit. Новий старт реформи оборони ЄС (червень 2017 р.). Проекти, обов'язкові в рамках ініціативи Постійної структурної співпраці (Permanent Structured Cooperation, PESCO).

Оборона ЄС чи європейська оборона: погляд Франції. Загальна оцінка перспектив реформування сфери безпеки і оборони ЄС.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Тема 5. Розвиток інтеграційних процесів у Європі

Основні етапи європейської інтеграції. Угоди, що регулюють європейську інтеграцію. Етапи економічної і валютної інтеграції в ЄС.

Єдиний ринок: новий підхід до політики. Більше, ніж просто ринок. Імплементация політики. Наслідки з погляду творення політики. Новий підхід до політики.

Політика у сфері конкуренції: межі європейської регулятивної структури. Інституційний процес. Реалізація політики у сфері конкуренції: антимонопольне законодавство, державна допомога (субсидії), регулювання державної власності та лібералізація монополій, регулювання злиттів. Децентралізація.

Економічний та валютний союз (ЕВС). ЕВС: координація та асиметрія. Довгий перехід: уряди, ринки та суспільство. Європа і євро: про яку інтеграцію йдеться?

Стратегія розвитку ЄС «Європа 2030».

Основні секторальні політики ЄС. Політика в галузі досліджень і технологій. «Горизонт Європа». Промислова та підприємницька політика. Енергетична політика. Спільна транспортна політика. Торгівельна політика ЄС.

Комунітарна регіональна політика ЄС. Еволюція регіональної політики ЄС. Транскордонне і прикордонне співробітництво ЄС. Єврорегіони. Інституційна основа принципу субсидіарності та нова регіональна політика ЄС. Політика сусідства з ЄС.

Тема 6. Кризові процеси та сценарії подальшого розвитку ЄС, ключові аспекти реформування механізмів єврозони

Глобальні тенденції до 2030 року: чи зможе ЄС вирішити прийдешні проблеми? Європейська система аналізу стратегії та політики (ESPAS). Глобальні та європейські тенденції і фактори невизначеності (Європейський інститут досліджень проблем безпеки та загальних глобальних тенденцій). Три глобальних революції (економічна та технологічна революція, соціально-демократична революція, геополітична революція) – випробування для Європи. Безпека, захист і необхідність в жорсткій владі. Майбутня система безпеки Європейського союзу і НАТО.

Основні чинники кризових явищ у розвитку європейського інтеграційного процесу. Ключові виміри кризових процесів в ЄС. Можливі наслідки кризових процесів в ЄС: реформи чи занепад?

Сценарії подальшого розвитку ЄС: офіційні декларації та сценарії керівних органів ЄС. П'ять сценаріїв можливого розвитку ЄС-27 до 2025 р. за версією Єврокомісії (березень 2017 р.). Десять політичних пріоритетів Президента Єврокомісії Ж.-К. Юнкера. Перспективи євроінтеграції та ЄС з позиції інтеграційних лідерів – Франції та Німеччини. Головні тези Нової ініціативи для Європи Президента Франції Е. Макрона (Сорбонна, вересень 2017 р.). Мезебергська декларація (19 червня 2018 р.), яка визначила узгоджену позицію Франції та Німеччини в питанні реформування Європи. Неофіційні оцінки перспектив євроінтеграції та ЄС. Промова Ф. Могеріні (Брюгге, жовтень 2019 р.) та звіт ESPAS «Глобальні тенденції до 2030 року – виклики та вибір для Європи»: мега-тренди, каталісти, ігри-зміни.

Ключові аспекти реформування механізмів єврозони. Основні напрями завершення формування Економічного і Валютного союзу (ЕВС). Формування Банківського союзу ЄС. Створення Союзу ринків капіталу ЄС. Утворення Фіскального союзу ЄС. Сфери фінансування бюджету ЄС у 2021–2027 рр. Утворення комунітарних механізмів макроекономічної політики (Економічний союз).

Тема 7. Передумови створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні

Особливості найбільших сучасних регіональних об'єднань на Євразійському континенті. Україна: «міст», «фронтір», «нейтральний гравець», «об'єкт впливу», «ініціатор

регіональної інтеграції» чи щось інше? Україна як периферія сучасної світ-системи та перспективи її переходу до центру. 30 років незалежності: час втрачених можливостей або час системних трансформацій?

Порівняльна оцінка потенціалу регіональних об'єднань ЄС і ЄврАзЕС. Основні характеристики зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами ЄС і ЄврАзЕС.

Поглиблення інтеграції України з ЄС. Асиметрія умов Угоди про асоціацію України з ЄС.

Розвиток співпраці України з СНД/ЄврАзЕС. Формування Євразійського економічного співтовариства ЄврАзЕС. Співробітництво України з пострадянськими країнами. Асиметрія умов співпраці України з країнами СНД/ЄврАзЕС

Порівняння форм регіональної економічної інтеграції України.

Тема 8. Україна в сучасних інтеграційних процесах

Особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Перспективи для ринку продукції високотехнологічних галузей. Можливості і загрози для розвитку ринку продукції машинобудування. Перспективи розвитку вуглеводного сектора енергетики. Можливості і загрози для збуту продукції металургійної промисловості. Можливості і загрози для ринку агропромислової продукції України.

Переформатування ЄС та реформи в Україні: можливий інституційний конфлікт. Можлива фрагментація процесу євроінтеграції в ЄС: ризики для України.

Можливі шляхи адаптації України до нових форматів розвитку євроінтеграції. Рекомендації для України щодо перспектив асоціації з ЄС.

Україна як член Програми розширених можливостей НАТО (2020 р.). Річна національна програма-2020. Стратегічні реформи. Україна і НАТО-2030.

Нова Стратегія національної безпеки України (14.09.2020 р.). Йдемо до НАТО – але не так, як досі. Нові міжнародні пріоритети України до 2030 р. Між реформами і реалізмом.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та різновиди інтеграції. Теоретичні аспекти інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем	11	4	2			5						14
Тема 2. Основні тенденції глобалізації та її співвідношення з регіональною інтеграцією в сучасному світі	11	4	2			5						
Тема 3. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів	11	4	2			5						
Тема 4. Безпекова інтеграція в сучасному світі	11	4	2			5						
Тема 5. Розвиток інтеграційних процесів у Європі	11	4	2			5						

Тема 6. Кризові процеси та сценарії подальшого розвитку ЄС, ключові аспекти реформування механізмів єврозони	11	4	2			5						
Тема 7. Передумови створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні	12	4	2			6						
Тема 8. Україна в сучасних інтеграційних процесах	12	4	2			6						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та різновиди інтеграції. Теоретичні аспекти інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем	2
2	Основні тенденції глобалізації та її співвідношення з регіональною інтеграцією в сучасному світі	2
3	Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів	2
4	Безпекова інтеграція в сучасному світі	2
5	Розвиток інтеграційних процесів у Європі	2
6	Кризові процеси та сценарії подальшого розвитку ЄС, ключові аспекти реформування механізмів єврозони	2
7	Передумови створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні	2
8	Україна в сучасних інтеграційних процесах	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття та різновиди інтеграції. Теоретичні аспекти інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити різновиди інтеграції, а також охарактеризувати теоретичні аспекти інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем	5
2	Тема 2. Основні тенденції глобалізації та її співвідношення з регіональною інтеграцією в сучасному світі. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; визначити основні тенденції глобалізації та її співвідношення з регіональною інтеграцією в сучасному світі	5
3	Тема 3. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; проаналізувати роль Світової організації торгівлі як глобального регулятора міжнародних	5

	інтеграційних процесів.	
	Тема 4. Безпекова інтеграція в сучасному світі <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; проаналізувати безпекову інтеграцію в сучасному світі.	5
	Тема 5. Розвиток інтеграційних процесів у Європі. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; проаналізувати вплив інтеграційних процесів у Європі	5
	Тема 6. Кризові процеси та сценарії подальшого розвитку ЄС, ключові аспекти реформування механізмів єврозони. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; проаналізувати кризові процеси та сценарії подальшого розвитку ЄС, ключові аспекти реформування механізмів єврозони	5
4	Тема 7. Передумови створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити передумови створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні.	6
6	Тема 8. Україна в сучасних інтеграційних процесах. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття.	6
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Шифр ПРН та результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН3 Знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді.	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації -доповіді залікова робота.
ПРН5 Розуміння принципів використання теоретичних знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні практичних завдань	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді.	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації -доповіді залікова робота.

ПРН19 Оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді.	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації -доповіді залікова робота.
ПРН26 Використовувати методологічні основи формування геополітики та геостратегії	Лекція; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного заняття); виконання та захист презентації- доповіді.	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного заняття); оцінювання захисту презентації -доповіді залікова робота.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок проводити фокус-групи, складати анкети, збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 5 балів. Максимально студент може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань **залікової роботи** – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Заліковий білет складається з п'яти теоретичних питань, кожне з яких оцінюється у 8 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) здобувач має можливість обрати тестову форму завдання (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожен вірну відповідь).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн до кожної теми	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 20 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей.	2
Робота над аналітичними завданнями, індивідуальними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	8

	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	5
Робота над проектними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	5-8
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	2-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	1
Творче завдання (залік)	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній та письмовій презентації проекту продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вмів грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	5-8
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній та письмовій презентації проекту продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	2-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій презентації проекту продемонстрував недостатні знання основного програмного матеріалу, проте в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення	1

УВАГА! У разі використання заборонених джерел здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форм навчання надається можливість **скласти залік в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Інтеграційні процеси в сучасних міжнародних відносинах» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2341>

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

9. Схема нарахування балів

Для підсумкового семестрового контролю при проведенні залікової роботи

Поточний контроль (загальний бал за темами), з якого:								Залікова робота	Сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Разом	40	100
6	6	8	8	8	8	8	8	60		
на практичних заняттях (бали)										
3	3	4	4	4	4	4	4			
самостійна робота здобувачів (бали)										
3	3	4	4	4	4	4	4			

T1, T2 ... – теми розділів.

Максимальна сума балів за поточним контролем складає 60 балів.

Максимальна сума балів за залікову роботу складає 40 балів.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література**Основна література:**

1. Беренда С. В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи : монографія. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 168 с.
2. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі // Пер. з англ. Р. Ткачук. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 871 с.
3. Глобализация и интеграционные процессы в Азиатско-Тихоокеанском регионе / [Шувалов И.И., Хабриева Т.Я., Капустин А.Я. и др.]. – М.: Инфра-М., 2017. – 332 с.
4. Горюнова Є. О. Євроінтеграція : навч. посіб. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с.
5. Грущинська Н. М. Теоретичні основи європейської економічної інтеграції України : монографія [Текст] / Н. М. Грущинська. – К. : Видавець Корбуш, 2008. – 232 с.
6. Європейські інтеграційні процеси у ХХІ столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості / Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Київ, 26-27 березня 2018 р. – 677 с.
7. Європейська інтеграція : навч. посібн. / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 344 с.
8. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – К. : К.І.С., 2006. – 140 с.
9. Європейська та євроатлантична інтеграція : навч. посіб. / [О. В. Баула та ін. ; наук. ред. Лютак О. М.] ; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк : РВВ Луц. НТУ, 2016. – 326 с.
10. Євроатлантичне співробітництво та міжнародні організації [Текст] : навч. посіб. / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. іст. наук, доц. Пошедіна О. І. ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. - К. : НУОУ, 2011. - 296 с.
11. Євроатлантичне співробітництво та європейська інтеграція України : навч. посіб. / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. політ. наук, доц. Деменка О. Ф. ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. - К. : НУОУ, 2011. - 466 с.
12. Євроатлантична інтеграція в умовах глобального врядування [Текст] : навч. посіб. / [І. А. Грицяк та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. організації фундам. та приклад. дослідж., Каф. європ. інтеграції. - Київ : НАДУ, 2011. - 42 с.
13. Європейські інтеграційні процеси у ХХІ столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості / Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Київ, 26-27 березня 2018 р. – 677 с.
14. Казімір Р. Історія Європейської Інтеграції : Від декларації Шумана до розширення на Схід / Роберт Казімір; пер. з англ. Ігор Андрейко, Андрій Максимук. – Перемишль: Парламент Молоді, 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youth.crimeastar.net/.../index5.html>
15. Клинова-Дацюк Г. Д. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі : навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2012. – 189 с.
16. Матюшенко І. Ю., Беренда С. В., Резніков В. В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посібн. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 504 с.

17. Мільська М.П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2015. – 320 с.
18. Mitrany D. The functional theory of politics/ David Mitrany / Published on behalf of/ London School of Economics & Political Science [by] M. Robertson, 1975. – 294 p.
19. Monnet J. A ferment of change. *Journal of Common Market Studies*. Vol. 1: 1963, pp. 204–211.
20. Мусис Н. Все про спільні політики Європейського Союзу // Пер. з англ. – К. : К. І.С., 2005. – 466 с.
21. Основні елементи Договору про реформу ЄС [Електронний ресурс] // Міністерство закордонних справ України : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19082.htm>
22. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В.Сіденко (керівник проекту) та ін. – Київ: Заповіт, 2018. – 214 с.
23. Pelkmans J. European integration : Methods and economic analysis / Pelkmans Jaques. – Third edition. – Edinburgh Gate : Pearson Education Limited, 2006. – 480 p.
24. Повідомлення Європейської Комісії. «Європа 2020». Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/file/31493>
25. Поглиблення відносин між ЄС та Україною. Що, чому і як? : посібник / за ред. М. Емерсона, В. Мовчан // Центр європейських політичних досліджень (CEPS); Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К. : ІЕП, 2016. – 256 с.
26. Практикум з проведення тренінгів з європейської інтеграції / за ред. В. І. Чужикова. – К. : КНЕУ, 2014. – 224 с.
27. Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір: монографія / Головченко В. І., Копійка В. В., Макаренко Є. А. та ін. – К. : Центр вільної преси, 2016. – 528 с.
28. Резніков В. В. Формування комплексного підходу щодо вдосконалення державного регулювання механізму міжнародної інтеграції України : монографія – Х. : Екограф, 2011. – 168 с.
29. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем : навч. посіб. / [К. І. Грищенко та ін.] ; за концепцією та наук. ред. проф. Л. Д. Чекаленко ; Дип. акад. України при М-ві закордон. справ України. – К. : Дип. акад. України при МЗС України, 2013. – 624 с.
30. Towards the Enlarged Union : Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries / Commission of the European communities. – Brussels, 2002. – 105 p.
31. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012
32. Фонтейн П. Європа у 12 уроках : пер. з фр. – К. : Компанія ЛІК, 2005. – 56 с.
33. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія . Х.: Право, 2013. – 760 с.

Додаткова література:

34. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України : підруч. / В. І. Абрамов [та ін.] ; заг. ред. О. І. Пошедін ; Національна академія оборони України. Кафедра міжнародних відносин. - 2-ге вид., доп. та випр. – К. : НАОУ, 2009. – 276 с.
35. Євроатлантична інтеграція України : навч. посібник для студ. спец. "Історія", "Політологія", "Журналістика" та "Міжнародні відносини" / О. В. Крапівін, І. Я. Тодоров; Донецький національний ун-т, Науково-інформаційний центр міжнародної безпеки та євроатлантичної співпраці. – Донецьк : Вебер (Донецька філія), 2008. – 328 с.

36. Міжнародні відносини і євроатлантичне майбутнє України : підручник / В. В. Балабін [та ін.] ; заг. ред. В. В. Балабін ; Військовий ін-т Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. - К. : Інфодрук, 2008. – 358 с.
37. Державне управління в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції України: історія, теорія, методологія (моніторинг наукових досліджень і розробок) : навч. посібник / В. Д. Бондаренко [та ін.] ; Національна академія управління при Президентові України, Закарпатський держ. ун-т. - Ужгород : Ліра, 2007. – 344 с. – (Серія "Євроінтеграція : український вимір" ; вип. 2).
38. Положення угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо зони вільної торгівлі [Електронний ресурс]: – Режим доступу : http://www.kyivobl.gov.ua/polozhennja_ugodi_pro_asotsiatsiju_mizh_ukrajinoju_ta_jes_schodo_zoni_vilnoji_torgivli.
39. Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ceasc-bw.com/products/gorizont-2020/>
40. Пріоритети програми Горизонт 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fp7-ncp.kiev.ua/assets/Horizont_2020/HORIZON2020priorities.pdf
41. Біла книга Європейської Комісії – Транспорт. План розвитку Єдиного європейського транспортного простору – На шляху до конкурентоспроможності та ресурсоефективності транспортної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transport-ukraine.eu/sites/default/files/white_book_transport_2050_ukr_0.pdf
42. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amdi.org.ua/uk/home/amdi-news/21-news/300-the-main-priorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>
43. Іщук С. І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник [Текст] / С. І. Іщук, О. В. Гладкий – К. : Знання, 2013. – 447 с.
44. Європейський Союз : Консолідовані договори [Текст]. – К. : Port-Royal, 1999. – 207 с.
45. Рудік О. М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС / EU Policymaking and Decision-making : навч. посіб. [Текст] / О. М. Рудік ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого. – К. : Міленіум, 2009. – 278 с.
46. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підруч. [Текст] / А. І. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.
47. Regions and local development. European Commission – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/policies>
48. Федонюк С. В. Європейська інтеграція : навч. посіб. [Текст] / С. В. Федонюк – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 760 с.
49. Сергеева Н. Стратегія–2020. Торопись не спеша / Н. Сергеева [Електронний ресурс]. – ИноСМИ.ru, 2010. – Режим доступу: <http://inosmi.ru/europe> [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znc.com.ua/ukr/publ/book/book-mikula-2003/book-mikula-2003-p042-055.pdf>
50. Practical Guide to Cross-border Cooperation. European Commission. Third Edition [Текст]. – 2000. – 216 p.
51. Саліхова О. Б. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні: монографія / О. Б. Саліхова ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 624с.
52. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі : монографія [Текст] / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 212 с.
53. Кизим М. О. Промислова політика та кластеризація економіки України : монографія [Текст] / М. О. Кизим. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 304 с.
54. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=01214>.

55. Договір до Енергетичної Хартії та Заключний акт до неї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_056.
56. Заключний документ Гаазької конференції з Європейської енергетичної хартії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_061.
57. Про ратифікацію Договору до Енергетичної Хартії та Протоколу до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів : Закон України 06.02.1998 № 89/98-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/89/98-вр

11.Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

58. Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції з ЄС. URL: <http://comeuroint.rada.gov.ua/>
59. Офіс Віце прем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: https://www.facebook.com/UA.EU.NATO/?__tn__=kC-R&eid=ARBqBBsxTnAr0VR_gz2k-THIGj_Dt-TH6J5JVEEqMPRvQKmv39abu7-1u3zSZ-C8WHQ8ycTcrrchHbxq&hc_ref=ARQwge65k6rI4zJi6sE2_3eEv9zgmUsKNyGgmXOL-kRObTNKfqORsmIKUVMiAGpOJu4&fref=nf
60. Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: https://www.facebook.com/goeei.ua/?__tn__=kCH-R&eid=ARDnX1-v8IHVgM3FjVJVfUrxUaqnxA44-i4HaazTF4KDQdhssL4h-2P64TZuLoUiipYEwrXpFAWhqeYR&hc_ref=ARQqkRS85IHP19jMwxtcqtKLw2GCenZCLUmU6pH7UA4QKigBIVQfscZmri36L433wNM&fref=nf
61. Євроінтеграційний портал України. URL: <http://eu-ua.org/novyny/>
62. Євроінтеграційний дайджест/ URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgxwJXpLHxnxgkVzfQTMtJvDbvqzq>
63. Матюшенко І.Ю., Бпталов О. Дистанційний курс «Сучасні глобальні та регіональні інтераційні процеси» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3882>.

Міжнародні та міжурядові організації:

1. Програма Розвитку ООН <http://www.undp.org/>
2. Програма розвитку ООН в Україні <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html>.
3. Світовий банк <http://www.worldbank.org/eca/russian/>.
4. Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org/external/russian/>.
5. ЮНЕСКО <http://en.unesco.org/>.

Міжнародні неурядові організації, що займаються вивченням глобальних проблем:

1. Римський Клуб <https://www.clubofrome.org/>.
2. Freedom House <https://freedomhouse.org>, www.freedomhouse.org.ua.
3. Transparency International <https://www.transparency.org/>
4. Amnesty International <https://www.amnesty.org/>, amnesty.org.ua/
5. GreenPeace www.greenpeace.org.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні, індивідуальні заняття та консультації, відбувається контроль самостійної роботи;

- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводиться певний відсоток практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб (з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів).

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень із заборогою відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Інтеграційні процеси в сучасних міжнародних відносинах». <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2341>